

Gimnazija Litija, šolsko leto 2006/2007

MATURITETNA SEMINARSKA NALOGA IZ SOCIOLOGIJE
SPOL IN SOCIALIZACIJA
(razlike med spoloma, vzroki za razlike, posledice razlik, vzgoja deklic in dečkov)

KAZALO

KAZALO.....	2
2. TEORETIČNI DEL.....	4
2.1 DEFINICIJE.....	4
2.2 RAZLIKE ŽE V PRIMARNI SOCIALIZACIJI.....	4
2.3 VPLIV SOCIALIZACIJE JE DALJNOSEŽEN.....	8
2.4 RAZLIKE MED ODRASLIMI.....	10
3. EMPIRIČNI DEL.....	11
Za metodo sem izbrala anketni vprašalnik. Zajetih je bilo 104 anketirancev. Večina od njih je ženskega spola(98%), le trije pa so moški. Povprečna starost je 29.64 let, anketiranci pa so rangirani vse od 18 do 49 let.....	11
3.1 ANALIZA ANKETE.....	12
3.1.2. SKLEPI.....	15
Marsikateri odgovori so me presenetili, saj sem iz svojih življenjskih izkušenj pričakovala malce drugačne odgovore. Veliko anketiranih je izjavilo, da ne delajo razlik med sinovi in hčerami. Menim, da je večina anketirancev zavestno odgovarjala tako, da bi izgledalo, kot da so si deklince in dečki povsem enaki, s tem pa so želeli povedati, da imajo vse svoje otroke ne glede na spol brezpogojno radi. Možno je, da jih nekaj ne dela razlik med sinovi in hčerkami, vendar menim, da so to družino, ki imajo veliko otrok, kjer se igrajo vsi skupaj in večinoma tudi nosijo obleke od starejših, takšne družine so verjetno tudi tiste, ki so socialno bolj ogrožene.....	15
Presenetili so me tudi odgovori na vprašanja, kjer so starši sami povedali kako vzgajajo svoje otroke. Zelo veliko je bilo odgovorov, da ne delajo razlik, saj otroci sami izrazijo željo, kaj bi oblekli, s čim bi se igrali. To sicer res kaže na precej liberalno vzgojo, pojavi pa se vprašanje, kaj pa dojenčki? Dojenčki sami še ne morejo povedati česa si želijo in takrat jih večina staršev nehote izoblikuje v punčke in fantke. Deklince že zelo zgodaj opazijo vzorec oblačenja in igrač, ki se verjetno prenese tudi na kasnejša obdobja, prav zato pa same izražajo želje glede oblačenja, pri katerem so večinoma tipično dekliško oblečene. Na njihove želje vplivajo tudi okolica in ostale 'mlade dame', katerim se zdi normalno da so punčke drugačne od fantkov, zato so deklince v fantovskih oblačilih velika redkost. S tem pridem do ugotovitve, da starši sami podzavestno vplivajo na otrokove odločitve, saj jim že v zelo ranem obdobju prikažejo kakšni naj bodo. Primer je zelo podoben pri fantkih, še bolj pa nanje vpliva družba, saj se radi tudi stepejo, streljajo ipd., medtem ko je za deklince to zelo neznačilno.....	15
4. ZAKLJUČEK.....	16
Cela seminarska naloga bazira na razlikah med moškim in ženskim spolom, ki so ne le biološkega, temveč tudi družbenega izvora, neposredno pa nanje vpliva tudi neenaka primarna socializacija, ki pusti na osebi daljnosežne posledice. Morda se bo komu zdela seminarska čudno zastavljena, saj je naslov spol in socializacija, a menim, da ob mešanju teh dveh pojmov pridemo do tega perečega problema razlik. Prav to sem pokazala z anketo v kateri so si sicer mnenja različna, saj vsak vzgaja otroke drugače, nekateri delajo razlike med otroci glede na spol, drugi pa ne. Zanimalo pa me je kaj je to, kar ločuje moške od žensk v družbi ter prišla do odgovora da je to skupek družbenih in bioloških	

dejavnikov, ki se venomer spreminja, saj se razlike med moškimi in žensko zmanjšujejo, a nekatere – tiste biološke bodo ostale za vedno. Razlike pogojuje še izobrazba, čustvena vzgoja in družbena ureditev ter položaj žensk in moških v družini, proizvodnih odnosih in na oblasti. V preteklosti je bilo to malce drugače. Ne glede na liberalno vzgojo staršev, ki ugodijo željam otrok pa bodo tudi nove generacije moških in žensk različne med seboj. S tem prihaja tudi do dvojnih meril in drugih neenakosti.....16

Razlike v otroštvu in med odraščanjem pa vplivajo tudi na odrasle osebnosti, zato je še vedno ženska tista, ki doma opravlja gospodinjska dela, skrbi za otroke, moški pa tisti, ki v tem času služi denar. Ob tej temi se spomnim na misel neke ženske, ki je rekla: "Moški, hvala vam za emancipacijo in za to da imamo še eno skrb več," saj sedaj ženske ne le skrbimo za vse že prej naštetu ampak hodimo še v službo in imamo še za en delavnik manj prostega časa. Na potenciranje razlik pa vplivajo tudi mediji s predstavo moških in ženskih likov, ker pa vemo, da mediji preko množičnih občil zelo močno vplivajo na podzavest pasivnih gledalcev, prihaja do tega, da se razlike, kljub emancipaciji žensk zopet poglobljajo. Tipičen film, reklama ali pa "best-seller" temeljijo na enolični zgodbi, kjer je moški akter in daje občutek, kot da je prav 'starševsko' odgovoren za žensko, ki pa mu zaradi tega v zameno zlika srajco, hlače in pomije posodo.....16

5. VIRI IN LITERATURA.....17

V seminarski nalogi sta predstavljena pojma spol in socializacija, a ne vsak zase temveč povezana, saj se tudi v vsakdanjem življenju prepletata. Njun skupni imenovalc v tej seminarski nalogi je vzgoja. Zakaj se le ta razlikuje glede na spol in kakšne posledice se pojavijo zaradi tega. V preteklosti je bila različna vzgoja deklic in dečkov zelo izrazita, dandanes pa se razlike zabrisujejo in postajajo vse manj izrazite. Vendar, ali je temu res tako?

V nalogo je vključena anketa s katero je bilo mogoče priti do konkretnih podatkov glede omenjenih razlik. Posledice različne vzgoje deklic in dečkov pa je težko definirati, saj ni jasno ali prihaja do razlik ravno zaradi različno vzgoje, morda zaradi stereotipov ali pa celo zaradi same zgodovinske vloge spolov. Seminarska naloga ne daje otipljivih odgovorov na vprašanje zakaj sta si vlogi moškega in ženske tako različni, saj so si mnenja različna, dejstvo pa je, da razlike SO. Poraja pa se nam tudi vprašanje, če prihaja do dvojnih meril ravno zaradi razlik v primarni socializaciji, ki vzpodbudijo začaran krog neenakosti. Na to vprašanje so odgovarjali tudi anketiranci.

Navedeno je tudi veliko konkretnih razlik, predvsem v tipičnih igračah za deklice in drugačnih igračah za fantke, drugačna moda, zaželjena podoba telesa, razvijanje razlik skozi različna časovna obdobja in trenutno stanje, ki je predstavljeno v analizi ankete.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 DEFINICIJE

Spol nima enotne definicije. Je kompleksen pojem in ga v grobem delimo na dve definiciji – biološkega in družbenega spola. *Biološki spol* je opredeljen s kromosomi, zunanjimi in notranjimi genitalijami, hormonskimi stanji ter sekundarnimi spolnimi znaki. *Družbeni spol* pa je bolj neoprijemljiv pojem, razlagamo si ga kot kako npr. dojemamo sami sebe in kako na nas gleda družba? Kakšne vloge in lastnosti se nam pripisujejo glede na naš spol? Kakšno spolno identiteto izoblikujemo? In kakšno je naše mesto v družbeni strukturi ?

Poudariti gre tudi, da na oblikovanje spolne identitete močno vpliva *proces socializacije* (še posebej primarne). Socializacija je proces pri katerem se v stiku z družbenim okoljem v interakciji z drugimi ljudmi naučimo delovati kot družbena bitja, poleg tega pa izoblikujemo tudi svojo osebnost. V obdobju socializacije se ne le prilagajamo družbi, se vanjo vključujemo, sprejemamo njeno kulturo, vrednote, norme, prepričanja itd. temveč se naučimo tudi prevzemati in opravljati vloge, oblikujemo specifične načine obnašanja, govorjenja, čustvovanja, značilne za kulturo v katero smo se rodili - izoblikujemo se kot osebnost !! (sociologija - učbenik za 280-urni predmet sociologije v 4.letniku gimnazijskega izobraževanja, stran 59)

2.2 RAZLIKE ŽE V PRIMARNI SOCIALIZACIJI

Ker sta si spola različna posledično prihaja tudi do drugačne socializacije oseb spolov. Vedenje staršev se glede na otrokov spol razlikuje:

2.2.1 Dekliška vzgoja

Za dekliško vzgojo je značilno igranje s punčkami, priborom za kuhanje, oblekami, knjigami – vse to vpliva na njihov razvoj v smeri gospodinje. Odrasla ženska – mati naj bi skrbela za otroke, kuhala, prala, šivala,... Deklice nagovarjamo h strpnosti in mirnosti. Deklice naj bi bile umirjene, naj se ne bi pretepale, bile naj bi odgovorne in razumne, po drugi strani pa čustvene in dajale moškemu zaščito. Deklice naj bi bile lepe in se ne bi smele igrati v blatu, skakati po lužah, se kregati, cukati in tepsti.

Starši deklice oblačijo v svetle barve – takšne barve naj bi bile simbol za deklice. Dobro je, da očetje hčere kdaj pohvalijo, da se z njimi resno pogovarjajo in tudi šalijo, saj na ta način razvijajo komunikacijske spretnosti v odnosu do nasprotnega spola. Hčere se imajo tako možnost naučiti, kako v odnosu do moških včasih prevzemati pobudo ter biti samozavestna pri izbiri partnerjev in ne pasivno čakati, da jo bo nekdo izbral za svoj okras. Pomembno je, da niso preveč kritični do hčerinoga videza, niti v šali. Čeprav želijo očetje pogosto na ta način sporočiti svojim hčeram, naj se uredijo, pokažejo svoje ženstvene lepote, je rezultat teh sporočil ponavadi obraten.

2.2.2 Deška vzgoja

Za vzgojo dečkov je značilno igranje z avtomobilčki, kockami, orožjem, s kolesi, plezanje, tekanje okoli. Vse to nakazuje njihovo vlogo v družini. Bili naj bi bili aktivnejši član družine, ki se zanima za prevoznništvo, gradnjo objekta,... Vzgajajo jih v tradicionalnem slogu: že v zgodnjih letih se morajo znati postaviti zase, biti morajo močni, samozavestni in odločni, sicer naj jim v krutem svetu ne bi uspelo. Biti morajo čim bolj aktivni, lahko se pretepajo, kregajo, skačejo po blatu in lužah. Vse to je za fantka nekaj povsem samoumevnega, saj takšni fantje so. Njihova osebnost se razvija popolnoma drugače. Starši jim že v ranem otroštvu nakažejo, da bojo glavni v hiši, da bojo skrbeli za ženo in potomce.

Oblačijo jih v temnejše barve – fantki v roza barvah so tako nevsakdanji kot moški v krilih.

Približno pri četrtem ali petem letu, ko se v dečkih začne oblikovati jasen občutek za svoj spol, postane odnos z očetom zelo pomemben, celo osrednjega pomena. Preko identificiranja z očetom deček v sebi razvija in utrjuje potrebno samozavest in dober občutek o svojem spolu. Psihologi ugotavljajo, da so dečki že od rojstva deležni manj ljubkovanja kot deklice.

2.2.3 Moda za malčke

Predvsem oblačila so prvi znak, ki nakazujejo spol otroka. Otroška oblačila pa se niso razvijala neodvisno – malčki so nosili enaka oblačila kot odrasli vse do leta 1770, ko so se v Evropi začeli pojavljati prvi "otroški stili". To so bila paževska oblačila in kilti za dečke, enodelni ozki "kombinezoni", mornarški stil za otroke obeh spolov... Bili so zelo

formalni, praktičnost je prevladala šele po I. svetovni vojni. In šele po drugi svetovni vojni je bilo sprejemljivo da tudi deklice nosijo hlače. V 13.stoletju so dečki nosili tunike različnih dolžin, prevezane s pasom, deklice pa poleg tega še enostavne obleke, rezane pod prsmi. Leta 1846 je Merrit Singer patentiral šivalni stroj, ki je močno pocenil izdelavo oblačil. To je privedlo do "družinskih oblek" – vsi otroci so dobili nova oblačila, a bila so identična.

Prepričanje da je modra barva za dečke, roza pa za deklice se je pojavilo šele v 1940-ih. Pred tem so otroci nosili enaka, ženska oblačila. Na starih slikah opazimo dečke v rožnati barvi, pa tudi z dolgimi kodri, pentljami, čopki...

Modra barva je bila značilna za deške šolske uniforme v Angliji v 17.stoletju, saj je bilo modro barvilo najcenejše. Sicer so jo imeli tudi za dekliško, ker je nežna, hkrati pa je barva, ki jo pogosto povezujemo z devico Marijo.¹

Da starši drugače vzgajajo sina kot hčer, nam povedo tudi raziskave o čustveni vzgoji. O čustvih se z deklicami ne samo več pogovarjajo, tudi pokažejo jim več tistih čustev, za katera pravimo, da so pozitivna. Deklicam tako dovolijo, da pokažejo žalost, »jeziti se« pa se deklicam vendar ne spodobi! Jeza je namreč »fantovsko« čustvo.

Otrok že skozi pravljичni svet prepozna različna čustva, ki jih starši poudarjajo ali pa se jim izmikajo. Ko bodo zgodbico pripovedovali hčerki, bodo sicer uporabljali veliko čustvenih besed, a besedi jeza in gnus ne bosta med njimi. Deklice se bodo tudi igrale tako, da bo njihova igra prepojena z različnimi čustvi. Prav tako se razlikujejo liki žensk in moških v zgodbah. Ženske vloge so večinoma čustvene, lepe po izgledu ter odvisne od glavnega moškega junaka, ki jo v večini pravljicah reši iz krempljev sovražnikov. Je torej pogumen, močan, po možnosti tudi postaven in je tako za zgled vsem fantkom.

Starši tako vzpostavijo različen odnos do svojih otrok. Nenamerno. Očetje še vedno postavljajo sinu več zahtev, bolj so ukazovalni in pogosteje jim skačejo v besedo. Fantje se tako raje obrnejo k mami, ko so jezni in žalostni. Pa še to morda redko, če ti dve čustvi v družini nista dovoljeni, saj se morda bojijo, da bodo izgubili starševsko naklonjenost in toplino.

¹ Kravogel Urška, 2005 : Rožnato ali modro. V reviji MAMA, letnik 3,št. 97, strani 50,51

Tudi deklice še vedno velikokrat čutijo, da bodo pri mami našle tolažbo za svojo žalost, jeze pa mama ne bo sprejela

To pa ne pomeni, da dekleta jeze ne čutijo in da fantje niso žalostni. Otroci, ki pravih čustev ne smejo pokazati, so ranjeni, saj ob svojih starših ne najdejo razumevanja in posluha, da bi povedali, da jim je hudo, da jih je strah, da so žalostni ... Mogoče kdaj poskusijo, na svoj nerodni način, pa jih nemalokrat starši zatrejo, še preden prepoznajo, da so se k njim obrnili v stiski.

Mogoče smo premalo pozorni ali pa se ustrašimo njihove jeze? Nas preveč vznemirja? Nas spravlja v neprijeten položaj? Ali preprosto preslišimo, da je tudi naš fant žalosten in da našo deklico nekaj pošteno jezi, ker bi se nas to preveč dotaknilo?

Deklice imajo pri čustveni komunikaciji vsekakor prednost, ker se prej naučijo jezika – nič čudnega, ko pa jim starši dajejo več čustvenih spodbud, več sami ubesedujejo svoja čustva – in so tako bolj spretne pri ravnanju s čustvenimi vsebinami tudi kasneje v življenju.²

To da prihaja do različne vzgoje fantkov in deklic je razvidno v našem vsakdanu, najbolj pa se pokaže v odrasli dobi, saj takrat najbolj opazimo kako močno smo si ženske in moški različni, kar pa je posledica primarne socializacije. Za primer navajam odlomek iz knjige Michaela Guriana - *Dečke vzgajamo drugače*: " *Dečki s svojo neizčrpno energijo, pogumno ljubeznijo, upi in neukrotljivim duhom lahko obogatijo današnji svet, vendar jim moramo ponuditi možnost, da se izrazijo v vsej svoji različnosti. Zato je temu treba prilagoditi tudi njihovo vzgojo. Vse več znanstvenih dokazov potrjuje, da so fantje že ob rojstvu drugačni od deklic: torej jih je potrebno obravnavati njihovi drugačnosti primerno. Za dečke je značilna boljša prostorska predstava, predmete opazujejo manj časa, a intenzivneje, moški možgani se vključijo, opravijo nalogo in se izključijo; imajo pa več težav pri branju, sprejemanju čutnih vtisov. Dečki potrebujejo skrbne starše, občutek pripadnosti skupnosti, razvito duhovno življenje, pomembno delo, učitelje in vzornike, trda pravila, naučiti se morajo voditi druge ali jim slediti, doživeti pustolovščine, imeti pravega prijatelja, veliko iger in pomembno vlogo v življenju. "*

² http://www.otrokdruzina.com/stare_%20stevilke/2005/januar/naslovna_tema_6.htm

2.3 VPLIV SOCIALIZACIJE JE DALJNOSEŽEN

Tudi pri oblikovanju zunanosti je opaznih veliko razlik. Seveda se spreminjajo tipi idealnih teles, a razlike so očitne v vsakem zgodovinskem obdobju. Na to vpliva dejstvo, da morajo biti dekleta po okusu fantov – tako bojo lahko imela veliko snubcev in bojo lahko izbirala med fanti, fantje pa se morajo za dekleta boriti in se postavljati pred njimi. Vsaj takšno je mišljenje.

Oblikovanje teles se poudarja že v primarni socializaciji, saj deklicam namigujejo da morajo biti lepe in urejene, v dobi adolescence (sekundarne socializacije) pa so večinoma preobremenjene z idealom postave, kakršen je predstavljena v medijih. Fante starši vzgajajo v močne in trpežne, v obdobju sekundarne socializacije, ko se bolj zavedajo okolice pa se želijo čim bolj približati idealom.

Razlika med ženskami in moškimi pa je tudi v tem, da naj bi bile deklice bolj urejene. Bolj naj bi skrbele za svoja oblačila, kasneje naj bi začele uporabljati ličila in skrbeti za pričesko. Vedno več je tudi fantov, ki zelo skrbijo za svoj videz.

Zaradi želje po idealnem telesu pa se mnogi vdajo bulimiji in anoreksiji. Dolgo se o tem sploh ni govorilo, sedaj v 21.stoletju, ko so mediji prodrli v vsak najmanjši kotiček planeta, pa se o tem govori več. Strokovnjaki ugotavljajo, da se teh dveh načinov poslužujejo tudi fantje, saj je pritisk medijev na mladino res izjemen. Takšna pa naj bi bila popolna telesa v zadnjih desetletjih:

Ideal osemdesetih je bilo pri dekletih vitko in čvrsto telo, v devetdesetih se pojavljajo tudi ekstremno suhi modeli, podobni Twiggy iz šestdesetih. Najbolj plačani super-modeli iz srede devetdesetih pa niso bili koščeno suhi. V poznih devetdesetih je po vzoru kampanje Calvina Kleina prišlo do vzpona "heroinske elegance". Modne hiše so tako najemale zelo suhe modele. Ko je ena izmed manekenk umrla zaradi uživanja heroina, je tedanji ameriški predsednik Bill Clinton celo prepovedal ta tend. Ranljiv videz pa je ohranil svojo popularnost. Na začetku 21.stoletja se kot najbolj zaželjene ženske omenjajo igralka, pevke, modelke in športnice (npr. Jennifer Lopez, Britney Spears, Laetitia Casta). Te sodobne lepotice sicer niso suhe kot 'prekla', a s poudarjenimi oblinami na sicer vitkih telesih ohranjajo težko dosegljive standarde.

Od devetdesetih dalje so idealna moška telesa manj agresivnega videza od tistih v osemdesetih, ostajajo pa zelo skulpturirana. Devetdeseta predstavljajo začetek sprejemanja kulturne raznolikosti, rasnega mešanja in spolne ambivalentnosti. V oglasih in medijih nasploh se pojavljajo tudi suhe, t.i. 'waif' postave moških z vdrtimi ličnicami in koščnim telesom ter androgini telesni tip. Vendar ima mišičasto moško telo še vedno prednost. Tradicionalni moški stereotip fizične dominantnosti še ni izgubil svoje veljave. Sodobno prizadevanje po mišičavosti si lahko razlagamo tudi kot potrebo po eksplicitnem razkazovanju možatosti skozi fizični videz v dobi, ko vloga moških v družbi ni več jasno definirana. Moški se lahko po fizični moči in mišicah že na videz razlikujejo od žensk. Na tak način so lahko bolj samozavestni v obdobju, ko so ženske že veliko pridobile na tradicionalnih moških področjih, kot so delo, šport in vojska. Poleg tega imajo mišice danes izrazito etično konotacijo, so simbol "pravega" odnosa do življenja, dokaz samoobvladanja in samonadzora.³

³ Metka Kuhar – V imenu lepote (2004; Psihologija vsakdanjega življenja) strani 35, 36, 39, 40.

2.4 RAZLIKE MED ODRASLIMI

V preteklosti so bile ženske veliko bolj odvisne kot so danes, finančno so bile tako rekoč popolnoma odvisne od moškega partnerja. Ženske so dandanes postale bolj ekonomsko neodvisne in bolj prepoznavne kot potrošnice različnih dobrin in produktov popularne kulture. Prav tako pa so si zagotovile položaj v kulturnih industrijah kot novinarke, urednice in vodilne menedžerke. Takšni uspehi žensk so redki, večinoma se zaposlujejo v poklicih, ki so vezani na skrb za osebe (npr. vrtec, šola, dom za ostarele) ali pa na dela kjer se opravljajo lažja fizična dela (npr. papirna, prehrambena, kemična, tekstilna idr. industrija.) . Čeprav imajo ženske danes možnost, da izbirajo med vsemi možnimi poklici, ostajajo poklici socialne delavke, medicinske sestre, negovalke, vzgojiteljice še vedno ženski poklici. Vprašanje je, zakaj se prav ženske še vedno najpogosteje odločajo za poklice, v katerih gre za delo z ljudmi, za pomoč, skrb in vzgojo. Ženske so bile namreč vzgajane v prepričanju, da je skrb za druge ljudi temeljni del njihove identitete in njihovo najpomembnejše opravilo v življenju. To je bil tudi dober razlog, da niso bile prepuščene k opravljanju poklicev, ki so veljali za racionalna in intelektualno zahtevna. Ženskam so ostala le tista področja, ki so zahtevala skrb, nego in pomoč, torej prav tista opravila, ki so jih opravljale že v družini. Kajti prav v času nastajanja socialnega dela, konec 19.stoletja in v začetku 20. stoletja, je prišlo do ostrega ločevanja na "ženske" in "moške" poklice. Prvi so dobili značilnosti altruizma in humanosti, drugi pa racionalnosti in učinkovitega tekmovanja. ⁴

⁴Darja Zaviršek – Ženske in duševno zdravje (1994; CIP) stran 209

Vse to je posledica drugačne socializacije. Če ne bi že v ranem otroštvu prihajalo do tako opaznih razlik v vzgoji si prav gotovo ne bi bila spola tako neenakovredna. Razlike : Različnost in neenakost spolnih vlog je bila do sedaj tradicionalni del zahodne kulture. Družbene položaje, povezane z vodenjem, družbeno močjo in odločanjem, so zasedali moški. Vloge, osredotočene na odvisnost, družinska opravila, skrb za druge, so pripadle ženskam. Še vedno se od moških in žensk pričakuje spolno različno vedenje. Ženske so se tradicionalno do sedaj bolj ukvarjale s fizično pojavnostjo. V družinskem življenju ženske niso enako zastopane pri potrošnji raznih dobrin in uslugah. Mediji in kulturne usluge so še vedno večinsko osredotočeni na moške (od pornografije do športa). Moški še vedno zasedajo vodilne položaje v medijskih/kulturnih industrijah, le dvoje nacionalnih časopisov urejajo ženske, in od leta 1995 je bilo 20% vodilnih uslužbenecv pri BBC žensk. Pri filmu so osebe z najvišjimi zasluži še vedno pretežno moški.⁵

⁵ Sociologija – shematski pregledi – Tony Lawson, Ruth Moores, Marsha Jones(2004; tehniška založba Slovenije) stran 6

3. EMPIRIČNI DEL

Za metodo sem izbrala anketni vprašalnik. Zajetih je bilo 104 anketirancev. Večina od njih je ženskega spola(98%), le trije pa so moški. Povprečna starost je 29.64 let, anketiranci pa so rangirani vse od 18 do 49 let.

Od anketirancev želim izvedeti predvsem kako vzgajajo svoje otroke, če delajo razlike in zakaj? Pričakujem, da bo vsaj polovica napisala, da delajo razlike med hčerkami in sinovi, saj v vsakdanjem življenju vidim zelo izrazite razlike pri majhnih otrocih. Opazne so že na zunaj – predvsem z barvo oblačil. Zanimalo me je tudi, če so bili oni sami v času svojega otroštva obravnavani drugače kot bratje oz. sestre, saj menim, da so razlike ostale, vendar so se po svoji intenziteti in obliki izražanja malce spremenile. Postavljala sem jim tudi zelo splošna vprašanja, ki so od njih zahtevala, da so podzavestno izrazili svoje mnenje o tem, kaj

je za določen spol sprejemljivo in kaj ne. Najbolj me zanimajo odgovori na vprašanja, zakaj prihaja do takšnih razlik med spoli, a mislim, da bom dobila zelo izenačene odgovore, saj so si mnenja zelo različna.

Anketo sem izvajala na starševskih spletnih forumih, anketiranci so z vseh koncev Slovenije, na internetu je bila objavljena en teden.

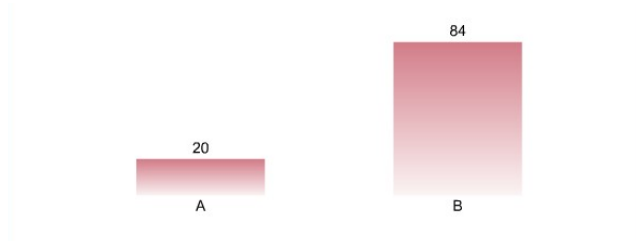
3.1 ANALIZA ANKETE

3.1.1 ANALIZA VPRAŠANJ

Večina anketiranih ima enega otroka, nekaj manj dva, staršev s tremi in štirimi otroci pa je že zelo malo (vsega skupaj 10 anketiranih)

Na vprašanje, kdo se pri anketiranih doma največ ukvarja z otroci, je večina odgovorila z možnostjo mama, nekaj manj z drugo (pod kar spadajo varuške, vrtci in druge osebe gospodinjstva), z odgovorom oče pa sta se opredelila le dva anketiranca.

Več kot $\frac{3}{4}$ anketiranih je na vprašanje o različni vzgoji obeh spolov odgovorilo z ne, kar pomeni, da večina ne dela nobenih razlik med hčerkami in sinovi. Na vprašanje zakaj, pa se je večina opredelila pod odgovor drugo, ostali pa so odgovorili, da je to njihova želja, da so otroci tako vzgojeni, ali pa preprosto – ker tako pač je.

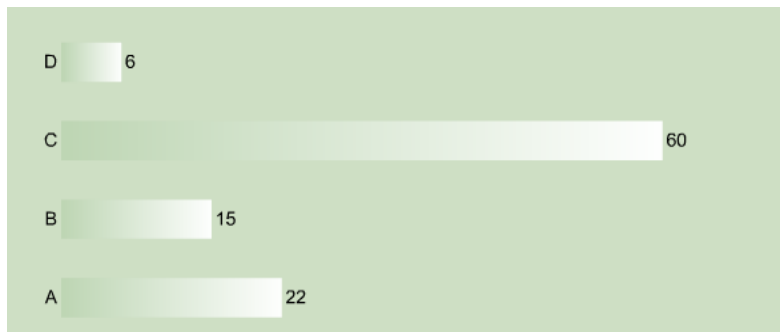
A) da
B) ne

Polovica anketiranih je odgovorila, da so njih starši v otroštvu vzgajali različno kot brate/sestre, druga polovica pa te razlike ni občutila.

8. in 9. vprašanje sta bili vprašanji popolnoma odprtega tipa, na katere sem dobila velik spekter različnih odgovorov. Starši so zelo izpostavljali želje otrok, pri katerih jim ustrežejo, torej večina otrok ni prisiljena v jasno razkazovanje svojega spola preko obnašanja in oblačil, ampak so prepuščeni lastni izbiri, ko so za to že dovolj stari. Večina anketiranih je napisala, da se deklice same odločajo za dolge lase, za roza oblačila, nemalo pa jih je napisalo, da njihova hči odklanja takšne pristope in se raje oblači v fantovske barve. Tisti, ki imajo več otrok so napisali, da se hčerke igrajo s fanti in so deležne mešane vzgoje, torej se prav tako kot bratje igrajo npr. z avtomobilčki. Veliko staršev je napisalo, da jim je vseeno kakšen vtis daje njihova hčerka, le da bo samostojna, lepo vzgojena, da bo spoštovala soljudi in imela pozitiven pristop do življenja. Kar nekaj anketiranih je mnenja, da deklica le mora biti lepo vzgojena, da se mora lepše obnašati kot dečki. Glede na predhodne odgovore, je kar veliko odgovorov, da imajo do hčerke navsezadnje le malo drugačen pristop, verjetno se podzavestno tega ne zavedajo, čeprav imajo vse svoje otroke enako radi. Bolj zgovorna anketiranka je napisala celo, da se ji takšne oznake glede na spol ne zdijo primarnega pomena, ker se iz otroka v dolgih letih razvije lahko popolnoma drugačna oseba (npr. iz upornice v dobro ženo in mamo). Navsezadnje je res, da dojenčki sami nimajo nobene besede, ko pa se otrok nauči govoriti lahko že izraža svoje želje. S tem bi pojasnila to, da so dojenčki, katere videvam po ulicah večinoma oblečeni v tipično dekliške oz. fantovske barve, ko pa so že večji in se vsaj malo zavedajo sveta okoli sebe lahko izrazijo kaj si želijo. Seveda v preteklosti starši niso tako zelo upoštevali otrokovih želja, ker je bila vzgoja veliko manj liberalna – posledično so bili otroci včasih bolj prisiljeni v izvrševanje starševskih zahtev, ne glede na to kakšne so bile. Odgovori pri vprašanju kakšna je njihova vzgoja pri fantkih sem dobila zelo podobne odgovore, veliko jih piše o tem, kako si njihovi sinovi želijo avtomobilčke, dosti pa jih izrazi željo tudi po punčki, s katero bi se igrali. Kar nekaj fantkom puščajo tudi dolge lase, ker si to sami želijo, dvomim pa da bi kateremu spleтали kitke in mu delali čopke. Veliko je odgovorov, da tudi fantke uvajajo v gospodinjstvo, da morajo kdaj kaj pomesti, ali pa

pomagati pri kuhanju, pomivanju posode, brisanju prahu, ker si želijo, da bi pomagali svoji ženi, ko jo bodo imeli. Vsi ti odgovori nakazujejo, da ni vse tako kot se zdi na prvi pogled. Otrok ima vedno več besede pri svoji vzgoji, oz. vsaj pri tem kako bi izgledal in če se fantek želi igrati s punčkami, mu bodo starši to uresničili. Starši vedno bolj pustijo otrokom, da izražajo svoja počutja in svoj karakter. Tako obstajajo tudi bolj nežni fantki in bolj robustne deklice. V starih časih bi bili deležni graje, dandanes pa je staršem bolj vseeno, če otroci niso ravno po standardih družbe. Vse to nakazuje na moderno vzgojo bolj liberalne družbe.

Kar nekaj anketirancev meni, da to vpliva na dvojna merila v družbi, morda poizkušajo ravno zaradi teh dvojnih meril svoje otroke vzgojiti drugače, ker si želijo bolj enakopraven svet. Večini staršev ugaja način takšne vzgoje kot je, saj jih je večina odgovorila, da ne bi nič spreminjala, na vprašanje, če prihaja do razlik, ker naj bi bile deklice že po naravi

drugačne od dečkov pa so si mnenja različna.

- a) da
- b) ne
- c) takšno mnenje je ustvarila družba
- d) drugo

3.1.2. SKLEPI

Marsikateri odgovori so me presenetili, saj sem iz svojih življenjskih izkušenj pričakovala malce drugačne odgovore. Veliko anketiranih je izjavilo, da ne delajo razlik med sinovi in hčerami. Menim, da je večina anketirancev zavestno odgovarjala tako, da bi izgledalo, kot da so si deklice in dečki povsem enaki, s tem pa so želeli povedati, da imajo vse svoje otroke ne glede na spol brezpogojno radi. Možno je, da jih nekaj ne dela razlik med sinovi in hčerkami, vendar menim, da so to družino, ki imajo veliko otrok, kjer se igrajo vsi skupaj in večinoma tudi nosijo obleke od starejših, takšne družine so verjetno tudi tiste, ki so socialno bolj ogrožene.

Presenetili so me tudi odgovori na vprašanja, kjer so starši sami povedali kako vzgajajo svoje otroke. Zelo veliko je bilo odgovorov, da ne delajo razlik, saj otroci sami izrazijo željo, kaj bi oblekli, s čim bi se igrali. To sicer res kaže na precej liberalno vzgojo, pojavi pa se vprašanje, kaj pa dojenčki? Dojenčki sami še ne morejo povedati česa si želijo in takrat jih večina staršev nehote izoblikuje v punčke in fantke. Deklice že zelo zgodaj opazijo vzorec oblačenja in igrač, ki se verjetno prenese tudi na kasnejša obdobja, prav zato pa same izražajo želje glede oblačenja, pri katerem so večinoma tipično dekliško oblečene. Na njihove želje vplivajo tudi okolica in ostale 'mlade dame', katerim se zdi normalno da so punčke drugačne od fantkov, zato so deklice v fantovskih oblačilih velika redkost. S tem pridem do ugotovitve, da starši sami podzavestno vplivajo na otrokove odločitve, saj jim že v zelo ranem obdobju prikažejo kakšni naj bodo. Primer je zelo podoben pri fantkih, še bolj pa nanje vpliva družba, saj se radi tudi stepejo, streljajo ipd., medtem ko je za deklice to zelo neznačilno.

Pri vprašanju, če so njih (anketirance) vzgajali drugače kot brate/sestre nasprotnega spola jih je skoraj polovica odgovorila z da, kar pomeni, da če so podatki, ki so jih sami podali resnični, potem se je vzgoja med dvema generacijama zelo spremenila.

Vprašanje zakaj prihaja do teh razlik pa so si odgovori, kot je bilo pričakovano, zelo različni. Nekateri menijo, da je to že razlika v biološkem spolu, drugi so mnenja, da je to posledica družbenih vplivov... Menim, da je na to vprašanje zelo težko odgovoriti, saj ima vsak posameznik svoje mnenje glede tega, verjetno pa je, da ima kar vsak po svoje prav do neke mere.

Mnenja glede tega, kaj je za določen spol sprejemljivo dejanje pa so zelo liberalna, saj je velika večina odgovorila, kot da jih nič ne moti, če se deklica obnaša bolj fantovsko oz. deček bolj dekliško.

4. ZAKLJUČEK

Cela seminarska naloga bazira na razlikah med moškim in ženskim spolom, ki so ne le biološkega, temveč tudi družbenega izvora, neposredno pa nanje vpliva tudi neenaka primarna socializacija, ki pusti na osebi daljnosežne posledice. Morda se bo komu zdela seminarska čudno zastavljena, saj je naslov spol in socializacija, a menim, da ob mešanju teh dveh pojmov pridemo do tega perečega problema razlik. Prav to sem pokazala z anketo v kateri so si sicer mnenja različna, saj vsak vzgaja otroke drugače, nekateri delajo razlike med otroci glede na spol, drugi pa ne. Zanimalo pa me je kaj je to, kar ločuje moške od žensk v družbi ter prišla do odgovora da je to skupek družbenih in bioloških dejavnikov, ki se venomer spreminja, saj se razlike med moškim in žensko zmanjšujejo, a nekatere – tiste biološke bodo ostale za vedno. Razlike pogojuje še izobrazba, čustvena vzgoja in družbena ureditev ter položaj žensk in moških v družini, proizvodnih odnosih in na oblasti. V preteklosti je bilo to malce drugače. Ne glede na liberalno vzgojo staršev, ki ugodijo željam otrok pa bodo tudi nove generacije moških in žensk različne med seboj. S tem prihaja tudi do dvojnih meril in drugih neenakosti.

Razlike v otroštvu in med odraščanjem pa vplivajo tudi na odrasle osebnosti, zato je še vedno ženska tista, ki doma opravlja gospodinjska dela, skrbi za otroke, moški pa tisti, ki v tem času služi denar. Ob tej temi se spomnim na misel neke ženske, ki je rekla: "Moški, hvala vam za emancipacijo in za to da imamo še eno skrb več," saj sedaj ženske ne le skrbimo za vse že prej naštetu ampak hodimo še v službo in imamo še za en delavnik manj prostega časa. Na potenciranje razlik pa vplivajo tudi mediji s predstavo moških in ženskih likov, ker pa vemo, da mediji preko množičnih občil zelo močno vplivajo na podzavest pasivnih gledalcev, prihaja do tega, da se razlike, kljub emancipaciji žensk zopet poglobljajo. Tipičen film, reklama ali pa "best-seller" temeljijo na enolični zgodbi, kjer je moški akter in daje občutek, kot da je prav 'starševsko' odgovoren za žensko, ki pa mu zaradi tega v zameno zlika srajco, hlače in pomije posodo.

5. VIRI IN LITERATURA

Knjige:

Kuhar, Metka: V imenu lepote. Psihologija vsakdanjega življenja, 2004

Zaviršek Darja : Ženske in duševno zdravje. CIP, 1994

Barle – Lakota Andreja, Počkar Mirjam :Uvod v sociologijo – učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju, DZS, 2004

Barle – Lakota Andreja, Počkar Mirjam: Sociologija – učbenik za 4.letnik. DZS, 2004

Lawson Tony, Jones Marsha, Moores Ruth : Sociologija – shematski pregled: tehniška založba Slovenije, 2004

Internetni viri:

www.mojmalcek.si

www.otrokdruzina.com

www.zibelka.com

Članki:

Kravogel Urška, 2005 : Rožnato ali modro. V reviji MAMA, letnik 3,št. 97, strani 50,51